

TÜRK HALK OYUNLARININ AKADEMİKLEŞME SÜRECİ: GELENEKTEN BİLİMSEL DİSİPLİNE**The Academization Process of Turkish Folk Dances: From Tradition to Scientific Discipline****Bülent KURTİŞOĞLU *****ÖZ**

Dans, insanlık tarihi boyunca ritüel, ifade ve toplumsal birlikteliğin temel araçlarından biri olmuş; kültürel yaşamın merkezinde yer alan çok katmanlı bir pratik olarak görülmüştür. Bu çok yönlü yapısı sayesinde yalnızca estetik bir performans alanı olmanın ötesine geçerek kültürel antropoloji, etnoloji, halkbilimi, müzikoloji ve performans çalışmaları gibi disiplinlerin kesişim noktasında önemli bir inceleme sahası hâline gelmiştir. Türkiye’de halk oyunları uzun yıllar boyunca geleneksel ve törensel bağlamlarda icra edilen folklorik bir anlatım biçimi olarak varlığını sürdürmüştür. 20. yüzyılın ortalarından itibaren halk oyunları alanında belirgin bir kurumsallaşma süreci başlamış ve bu süreç ilk olarak farklı disiplinlerden gelen öncü bireylerin girişimleriyle şekillenmiştir. Köy Enstitülerinde verilen halk oyunları eğitimi, Milli Türk Talebe Birliği’nin örgütleyici çalışmaları ve üniversite bünyelerinde kurulan gösteri toplulukları bu kurumsallaşmanın temel yapı taşlarını oluşturmuştur. 1970’li yıllarda Gençlik ve Spor Akademilerinde halk oyunlarının ders olarak müfredata girmesi, kısa sürede alanın yardımcı ve ana branş düzeyinde uzmanlık eğitimine dönüşmesini sağlamıştır. 1980 sonrası devlet konservatuvarlarında açılan lisans ve lisans üstü programlarıyla halk oyunları, kuramsal ve uygulamalı yönleriyle ele alınan, çok boyutlu bir bilimsel, sanatsal ve akademik disiplin kimliği kazanmıştır. Bu çalışma nitel yöntemle yürütülmüş; kaynaklar doküman analiziyle incelenmiş, halk oyunlarının dönüşümü kültürel yorumlama çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Halk Oyunları, Akademikleşme, Kültürel Miras, Koreografi, Sahne.

ABSTRACT

Dance has, throughout human history, been one of the fundamental means of ritual, expression, and social cohesion, and has been regarded as a multi-layered practice situated at the center of cultural life. Owing to this multidimensional nature, it has gone beyond being merely an aesthetic form of performance and has become a significant field of inquiry at the intersection of disciplines such as cultural anthropology, ethnology, folklore studies, musicology, and performance studies. In Türkiye, folk dances have long existed as a folkloric mode of expression performed within traditional and ceremonial contexts. From the mid-twentieth century onward, a distinct process of institutionalization began in the field of folk dances, initially shaped by the initiatives of pioneering individuals from diverse disciplinary backgrounds. Folk dance education provided in Village Institutes, the organizational efforts of the National Turkish Student Union, and performance groups established within universities constituted the foundational elements of this institutionalization process. During the 1970s, the inclusion of folk dances as a formal course in the curricula of Youth and Sports Academies enabled the field to rapidly evolve into specialized education at both auxiliary and primary disciplinary levels. Following the 1980s, the establishment of undergraduate and graduate programs within state conservatories led folk dances to acquire a multidimensional identity as a scientific, artistic, and academic discipline, addressed through both theoretical and practical perspectives. This study was conducted using a qualitative approach; sources were examined through document analysis, and the transformation of folk dances was evaluated within a framework of cultural interpretation.

Keywords: Turkish Folk Dances, Academization, Cultural Heritage, Choreography, Stage.

EXTENDED ABSTRACT

This study explores the transformation of Turkish folk dances from orally transmitted communal practices into an institutionalized and academically recognized discipline. It examines how these dances, once integral to local rituals and social gatherings, have evolved into structured fields of teaching, research, and performance within Turkish universities. The research situates this transformation within broader historical, sociological, pedagogical, and artistic contexts, emphasizing the role of modernization, nation-building, and cultural representation in the Republic of Türkiye. Folk dances historically acted as mediators between ritual practice, local identity, and national culture; this study investigates how such functions have been reinterpreted through processes of academicization. It also situates Turkish folk dance education within global trends in ethnochoreology and intangible cultural heritage preservation.

Methodologically, the study adopts a historical-descriptive and analytical framework combining qualitative document analysis with cultural interpretation. The historical analysis traces the chronological development of folk dance education in Türkiye from the early Republican period to the present, focusing on institutional milestones, curricular reforms, and ideological shifts that shaped the field. Archival materials, official documents, educational curricula, and academic studies were systematically reviewed to delineate major phases of institutionalization. The interpretive analysis, informed by performance theory and cultural representation studies, redefines folk dance as both an artistic expression and a process of cultural knowledge production. Comparative perspectives from Europe and Latin America further contextualize the Turkish experience within global academic tendencies.

Findings reveal that the academicization of Turkish folk dances is a multifaceted process shaped by cultural policy, education, and performance aesthetics. This evolution can be divided into four distinct periods.

1. **The Early Republican Period (1923–1950):** Folk dances were instrumentalized for national identity construction and modernization. Institutions such as the People's Houses pioneered documentation, codification, and stage adaptation, converting local dances into symbols of unity and progress.
2. **The Institutionalization Period (1950–1980):** Systematic documentation and teaching gained prominence. Courses at State Conservatories and Youth and Sports Academies gave folk dances pedagogical structure. The traditional master-apprentice model shifted toward standardized instruction and stage-oriented evaluation, fostering professionalism but reducing regional spontaneity.
3. **The Academic Structuring Period (1980–2000):** Folk dance emerged as an independent academic discipline. Undergraduate and graduate programs were established, integrating theoretical perspectives from anthropology, folklore, and performance studies. This period formalized a balance between practical performance and scholarly research, producing new methodologies and analytical vocabularies.
4. **The Interdisciplinary Expansion Period (2000–Present):** Influenced by globalization, digitalization, and UNESCO's "living heritage" concept, folk dance education adopted interdisciplinary approaches. Curricula now include digital archiving, motion analysis, and multimedia performance, emphasizing cultural sustainability, authenticity, and community participation.

Three major achievements characterize this academicization process. First, systematic documentation and archiving regional dance forms have strengthened cultural preservation efforts. Second, folk dances have gained

legitimacy as subjects of scientific and artistic inquiry, expanding Türkiye's visibility in global research and performance networks. Third, practice-based learning has been integrated with theoretical reflection, creating a holistic pedagogical model that unites embodied practice with intellectual critique.

Nonetheless, challenges persist. Stage adaptations and aesthetic standardization often compromise authenticity, detaching performances from their original social contexts. Curricular uniformity risks suppressing regional diversity, while the dominance of theoretical analysis may weaken the connection to embodied expression. These tensions underscore the need for pedagogical models that are field-based, community-engaged, and reflexive approaches that honor living traditions while fostering critical awareness.

The study proposes several strategies for sustainable and inclusive development of academic folk dance education in Türkiye. Universities should prioritize interdisciplinary collaboration with fields such as musicology, stage design, anthropology, education, and digital media to foster creative innovation without eroding cultural distinctiveness. Participatory research partnerships between academic institutions and local communities should be strengthened so that tradition bearers actively contribute to curriculum design and instruction. Open-access digital archives of visual and auditory materials must be expanded to support research and pedagogy. International collaborations with institutions in ethnomusicology and dance anthropology can enhance exchange and comparative research. Moreover, integrating gender equality and inclusiveness into teaching and stage representation is essential for aligning the field with contemporary academic and ethical standards. Finally, embedding critical pedagogy in curricula will empower students to analyze performance as a site of power, identity, and cultural negotiation.

By implementing these strategies, Turkish folk dance education can maintain equilibrium between cultural preservation and academic innovation. The future of the discipline depends on synthesizing traditional knowledge with modern scholarly production bridging practice and theory, local and global perspectives, authenticity and creativity. This synthesis will enable Turkish folk dances to continue evolving as a dynamic field of artistic and academic significance, reflecting both the richness of local heritage and the intellectual vitality of contemporary performance studies.

Halk oyunları, insan toplulukları tarafından üretilmiş kültürel zenginliğini, tarihsel derinliğini ve toplumsal dinamizmini en yoğun biçimde yansıtan sahne sanatlarından biridir. Bu oyunlar yalnızca ritmik hareket dizilerinden ibaret olmayıp ait oldukları toplumun duygusal belleğini, inanç sistemini ve sosyal yapısını sembolik bir biçimde dışavurur. Halk oyunlarının anlam katmanları; ritüel, toplumsal dayanışma, toplumsal cinsiyet rolleri ve kimlik inşası gibi olgularla yakından ilişkilidir (Eroğlu, 2017: 67-78; Turner, 1982: 1-15; Foster, 2010: 1-21).

Uzun yıllar boyunca halk oyunları, usta–çırak geleneğiyle kuşaktan kuşağa aktarılan bir kültürel miras olarak varlığını sürdürmüştür. Akademik disiplinlerin henüz kurumsallaşmadığı dönemlerde bu oyunlar geleneksel törenlerin icrası içinde toplumsal bir ifade biçimi olarak yer almış; yerel toplulukların kolektif belleğinde korunmuş ve çoğunlukla sözlü kültür aracılığıyla aktarılmıştır. Ancak 20. yüzyılın ortalarından itibaren Türkiye’de kültür politikalarının dönüşmesi ulusal kimliğin folklor aracılığıyla yeniden tanımlanması ve sanat eğitiminin kurumsallaşmasıyla birlikte halk oyunları, akademik araştırma ve eğitim alanına dâhil edilmiştir (Shay, 2002: 1-22).

Cumhuriyet’in erken döneminde halk oyunları, ulus inşasının kültürel temsili olarak görülmüş; 1930’larda kurulan Halkevleri bu oyunların derlenmesi, öğretilmesi ve sahnelenmesi açısından dönüm noktası olmuştur. Bu yaklaşım yerel kimliklerin ulusal çerçeveye taşınmasını sağlayarak halk oyunlarını kültürel kimlik inşasının önemli bir bileşenine dönüştürmüştür (Öztürkmen, 1998: 41-55; Shay, 2002: 1-22; Boratav, 1973: 11-32).

1950’li yıllardan itibaren üniversitelerde halkbilimi, beden eğitimi ve sahne sanatları alanlarında açılan programlar halk oyunlarına kurumsal bir kimlik kazandırmıştır. Bu gelişmeler halk oyunlarının hem kültürel mirasın korunması hem de bilimsel bir inceleme nesnesi olarak değerlendirilmesini mümkün kılmıştır (Shay, 2002: 1-22). 1980 sonrasında ise halk oyunları, dans antropolojisi, performans çalışmaları ve kültürel kuramların etkisiyle çok disiplinli bir yapıya evrilmiş; bu süreçte kimlik, temsil, toplumsal cinsiyet ve kültürel miras kavramları ekseninde yeniden yorumlanmıştır (Bourdieu, 1990: 52-79; Desmond, 1997: 1-20).

Bu çalışmanın amacı Türk halk oyunlarının geleneksel bir kültürel pratikten akademik bir disipline dönüşümünü tarihsel, sosyolojik ve sanatsal boyutlarıyla irdelemektir. Bu bağlamda çalışma, halk oyunlarının akademikleşme sürecini kültürel mirasın korunması, performans estetiği ve pedagojik dönüşüm başlıkları altında ele almaktadır.

KAVRAMSAL ve KURAMSAL ZEMİN

Türk halk oyunlarının akademikleşme süreci yalnızca bir eğitim politikası değişimi değil; aynı zamanda bir bilgi üretim biçiminin dönüşümüdür. Bu dönüşüm geleneksel halk kültürünün bilimsel bilgiye, sanatsal pratiğin ise kuramsal düşünceye entegre edilmesiyle gerçekleşmiştir. Halk oyunlarının incelenmesinde antropoloji, performans çalışmaları, halkbilim, sosyoloji, spor ve sanat eğitimi gibi farklı disiplinlerin kesişmesi çok katmanlı bir analiz zemini oluşturmuştur. Bu kesişim halk oyunlarını yalnızca bir “gösteri sanatı” değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve politik bir ifade biçimi olarak yorumlamayı mümkün kılar (Schechner, 2013: 36-44; Turner, 1974: 23-59).

Performans Kuramı ve Ritüel Boyut

Performans alışmaları halk oyunlarının akademik çözümlemesinde en temel kuramsal yaklaşımlardan biridir. Richard Schechner'in (2013) geliştirdiği performans kuramına göre her performans bir toplumsal anlam üretim sürecidir. Halk oyunları bu bağlamda yalnızca estetik bir hareket dizisi değil kültürel ve ritüel bir "yeniden canlandırma" (restored behavior) eylemidir. Victor Turner (1982) performansın ritüel kökenlerine dikkat çekerek halk oyunlarının geçiş ritüelleri, kutlamalar ve sosyal bütünleşme süreçleriyle yakından ilişkili olduğunu belirtmiştir. Bu kuramsal çerçeve halk oyunlarının işlevini yalnızca eğlence bağlamında değil toplumsal düzenin yeniden üretildiği temsili bir yapı olarak anlamamızı sağlar. Böylece halk oyunları hem kültürel hafızayı hem de toplumsal dayanışmayı sahneleyen dinamik yapılar hâline gelir (Foster, 2010: 1-21).

Kültürel Temsil ve Bedensel-Töresel Pratikler

Pierre Bourdieu'nün (1990) kuramsal yaklaşımı halk oyunlarının toplumsal yapılarla ilişkisini çözümlemede önemli bir analitik çerçeve sunar. Özellikle bireyin toplumsal deneyimlerle şekillenen bedensel ve zihinsel davranış örüntüleri, halk oyunlarındaki jest, duruş ve ritmik yapıların altında yatan kültürel kodları anlamada belirleyicidir. Bu bağlamda halk oyunları, belirli bir toplumsal yaşam biçiminin bedende ve harekette ifadesi olarak okunabilir. Çünkü beden kendini deneyimlerken ait olduğu toplumun kültürünü yansıtan bir ayna görevi üstlenmektedir (Kurtişoğlu ve diğerleri, 2021: 102-108). Stuart Hall'un (1997) kültürel temsil kuramı da bu noktada tamamlayıcı bir perspektif sunar. Hall'a göre kültürel temsil, kimliklerin toplumsal olarak yeniden üretildiği söylemsel bir süreçtir. Bu doğrultuda halk oyunları yerel ve ulusal kimliğin sahne üzerindeki temsili olarak değerlendirilebilir. Bu sahneler yalnızca geçmişin bir yansıması değil, aynı zamanda kimliğin günümüzdeki inşasında etkili olan dinamik bir bileşendir.

Somut Olmayan Kültürel Miras Perspektifi

UNESCO'nun (2003) "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi"ne göre halk oyunları, toplumların kimliğini, aidiyetini ve sürekliliğini sağlayan kültürel uygulamalar arasında yer alır. Bu tanım, halk oyunlarını yalnızca bir estetik ifade biçimi değil, aynı zamanda topluluk bilincini ve dayanışmayı güçlendiren bir sosyal sermaye olarak tanımlar. Akademikleşme sürecinde bu yaklaşım, halk oyunlarının yalnızca "öğretilen bir dans" değil, aynı zamanda "aktarılması gereken bir kültürel hafıza" olarak ele alınmasını sağlamıştır. Böylece halk oyunları eğitimi; koruma, aktarım ve yeniden üretim işlevlerini iç içe barındıran bir disiplin hâline gelmiştir (UNESCO, 2018; Smith, 2006: 28-35).

Halkbilimi ve Sanat Eğitimi Kesişimi

Halk oyunlarının akademikleşmesi halkbilimin alan araştırması temelli yöntemleriyle sanat eğitiminin yaratıcı üretim süreçlerini bir araya getiren özgün bir yapıya sahiptir. Halkbilimi, halk oyunlarını "metin-bağlam-performans" üçlemesi içinde değerlendirirken (Bauman, 1986: 3-14), sanat eğitimi bu performansı teknik beceri, sahne estetiği ve pedagojik aktarım açısından ele alır. Bu disiplinlerarası yaklaşım, halk oyunlarını hem kültürel bir araştırma nesnesi hem de sanatsal bir ifade biçimi olarak incelenmesine olanak tanır. Böylece halk oyunları hem bilimsel çözümlemenin hem de yaratıcı üretimin konusu hâline gelir. Bu yönüyle alan, uygulamalı halkbilim

(applied folklore) yaklaşımının somut bir örneğini temsil eder (Kirshenblatt-Gimblett, 1998: 7-22; Shay, 2002, 1-22).

Disiplinlerarası Dönüşümün Temelleri

Halk oyunlarının akademikleşmesi Türkiye’de dans araştırmalarının gelişimiyle paralel bir seyir izlemiştir. 1990’lardan itibaren dans antropolojisi, etnokoreoloji ve müzikoloji gibi alanlarla kurulan etkileşim, halk oyunlarının daha geniş bir bilimsel bağlama oturmasını sağlamıştır (Kaepler, 2001: 49-63; Shay, 2002: 1-22). Bu süreçte dans yalnızca bir “hareket biçimi” değil, aynı zamanda toplumsal yapıların, cinsiyet rollerinin ve güç ilişkilerinin yansıtıldığı bir kültürel metin olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bu yaklaşım, halk oyunlarının estetik sınırların ötesine geçerek toplumsal kimlik, temsil ve değişim süreçlerinin analiz edildiği çok katmanlı bir bilimsel alan olduğunu ortaya koymaktadır (Desmond, 1997: 1-20; Foster, 2010: 1-21).

TARİHSEL SÜREÇ: GELENEKTEN AKADEMİYE

Türk halk oyunlarının akademikleşme süreci Türkiye’nin modernleşme tarihinin kültürel kodlarıyla iç içe geçmiş çok katmanlı bir dönüşüm olarak değerlendirilebilir. Bu dönüşüm geleneksel toplulukların yerel ritüellerinden ulus-devletin kültürel temsil politikalarına ve oradan da üniversitelerdeki bilimsel disiplinleşmeye uzanan bir gelişim çizgisi izler. Halk oyunları bu bağlamda hem ulusal kimliğin sahne üzerindeki bir göstergesi hem de kültürel çeşitliliğin belgelenip yeniden üretildiği bir akademik alan hâline gelmiştir (Schechner, 2013: 36-44). 1950 öncesine uzanan erken dönem araştırmalar da halk oyunlarının bilimsel temellerinin atılmasında önemli rol oynamıştır. Doğan Gazimihal’in (1928, 1930) Anadolu’daki halk oyunlarının müziksel yapısına ilişkin sistematik çözümlemeleri ile Adnan Saygun’un (1936) halk ezgilerinin ritmik ve melodik özelliklerini belgeleyen çalışmaları, Cumhuriyet’in ilk yıllarında gerçekleştirilen en kapsamlı derleme faaliyetleri arasında yer almıştır. Ayrıca Öztürkmen (1998: 41–55), folklorun ulus inşasıyla ilişkisini tarihsel ve kültürel bağlamda ele alarak halk oyunlarının modern Türkiye’de ideolojik bir temsil aracına dönüşümünü ayrıntılı biçimde ortaya koymuştur. Bu erken çalışmalar hem derleme geleneğini kurumsallaştırmış hem de halk oyunlarının akademik bir araştırma alanı olarak gelişmesinin önünü açmıştır.

Osmanlı Dönemi ve Erken Halk Kültürü Çalışmaları

Osmanlı döneminde halk oyunları genellikle “seyirlik köy oyunları”, “zeybek”, “bar”, “horon” ve “halay” gibi adlarla toplumsal yaşamın doğal bir parçası olarak varlık göstermiştir. Bu dönemde halk oyunlarının kurumsal veya akademik bir kimliği bulunmamakla birlikte mehter musikisi, saray eğlenceleri ve şenlikler aracılığıyla biçimsel bir aktarım yaşanmıştır (Eroğlu, 2017: 67-78). Tanzimat sonrasında 19. yüzyılın ikinci yarısında folklor kavramının Avrupa’da akademik bir disiplin hâline gelmesiyle birlikte Osmanlı aydınları arasında halk kültürüne yönelik ilgi artmıştır (Boratav, 1973: 11-32). Ancak bu dönemde yapılan çalışmalar çoğunlukla halk edebiyatı, müzik ve sözlü gelenek üzerine yoğunlaşmış, halk oyunları ise bu kapsamda dolaylı olarak ele alınmıştır (Smith, 2006: 28-35). 1950 öncesine uzanan erken dönem araştırmalar da halk oyunlarının bilimsel temellerinin atılmasında önemli rol oynamıştır. Doğan Gazimihal’in (1928, 1930) Anadolu’daki halk oyunlarının müziksel yapısına ilişkin sistematik çözümlemeleri ile Adnan Saygun’un (1936) halk ezgilerinin ritmik ve melodik özelliklerini belgeleyen çalışmaları, Cumhuriyet’in ilk yıllarında gerçekleştirilen en kapsamlı derleme faaliyetleri

arasında yer almıştır. Ayrıca Öztürkmen (1998: 41–55), folklorun ulus inşasıyla ilişkisini tarihsel ve kültürel bağlamda ele alarak halk oyunlarının modern Türkiye’de ideolojik bir temsil aracına dönüşümünü ayrıntılı biçimde ortaya koymuştur. Bu erken çalışmalar hem derleme geleneğini kurumsallaştırmış hem de halk oyunlarının akademik bir araştırma alanı olarak gelişmesinin önünü açmıştır.

Cumhuriyet Dönemi: Ulus İnşası ve Kültür Politikaları

1923 sonrasında Türkiye Cumhuriyeti’nin kültür politikaları halk kültürünü “ulusal kimliğin temeli” olarak tanımlamış ve bu doğrultuda halk oyunlarına stratejik bir rol yüklemiştir. “Halkevleri ve köy enstitüleri kapatıldıkları döneme kadar Türk halk oyunlarının millileşmesi ve yaygınlaşması hususunda adeta bir lokomotif görevi üstlenmişlerdir” (Eravcı, 2023). İşte bahsedilen bu kurumlar aracılığıyla halk oyunları, yalnızca köy kökenli bir ritüel olmaktan çıkarak şehirlerde sahnelenen modern bir gösteri biçimine dönüşmüştür. Halkevlerinin yürüttüğü derleme çalışmaları, halk oyunlarının bölgesel çeşitliliğini ortaya koymuş, ulusal bir repertuarın oluşmasına katkı sağlamıştır (Shay, 2002: 1-22).

Cumhuriyet’in kültür politikaları çerçevesinde halk oyunları, ulusal birlik ve modernleşme ideolojisini destekleyen bir araç olarak değerlendirilmiştir. Ancak bu süreçte devletin halk oyunlarını sahne estetiğı içinde yeniden biçimlendirmesi, yerellik ve otantiklik tartışmalarını da beraberinde getirmiştir (Kaeppler, 2001: 49-63). Bu “resmîleşme” süreci, halk oyunlarını hem bir kültürel miras ögesi hem de ulusal kimlik inşasının estetik simgesi hâline getirmiştir.

1950–1980 Arası: Derleme ve Kurumsallaşma Dönemi

1950’li yıllardan itibaren Türkiye’de halk oyunlarına ilişkin sistematik derleme çalışmaları hız kazanmıştır. Ankara Devlet Konservatuvanı, Gazi Eğitim Enstitüsü ve Türk Folklor Araştırmaları Kurumu, halk oyunlarının sınıflandırılması, nota ve figür derlemeleri ile arşivlenmesi konularında öncü kurumlar olmuştur. 1960’larda Milli Eğitim Bakanlığı’nın desteğıyle yürütölen projelerle halk oyunları katalogları oluşturulmuş, bölgesel türlerin bilimsel tanımları yapılmıştır (Boratav, 1973: 11-32).

Bu yıllarda halk oyunları halkbilimcilerin yanı sıra müzikolog, antropolog ve eğitimcilerin de ilgisini çekmeye başlamıştır. 1970’li yıllarda Gençlik ve Spor Akademileri’nde halk oyunları ders olarak müfredata girmiş; kısa sürede yardımcı ve ana branş olarak uzmanlık eğitimine dönüşmüştür. Bu gelişmeler, halk oyunlarının “pedagojik içerik” kazandığı, yani artık yalnızca sahne icrası değil, öğretim nesnesi olarak da kabul edildiğı bir dönemi temsil eder (Foster, 2010: 1-21).

1980 Sonrası: Akademikleşmenin Kurumsal Dönemi

1980’li yıllar halk oyunlarının üniversite düzeyinde akademik bir disiplin olarak kurumsallaşmasında dönüm noktasıdır. Yükseköğretim Kurulu’nun (YÖK) yapılanmasıyla birlikte konservatuvarlar, eğitim fakülteleri ve beden eğitimi yüksekokulları halk oyunlarını sanat eğitimi ve kültürel araştırma alanı olarak müfredata dâhil etmiştir (Shay, 2002: 1-22). Bu dönemde İstanbul Teknik Üniversitesi Türk Müziğı Devlet Konservatuvanı bünyesinde açılan Türk Halk Oyunları bölümü hem uygulamalı hem teorik derslerle disipline bilimsel bir çerçeve kazandırmıştır. Sonraki süreçte Gaziantep, Ege, Sakarya gibi üniversitelerin bünyelerinde devlet konservatuvarları açılmıştır.

Bu programlarda yöresel oyun türlerinin dışında müzik, sahneleme, halkbilimi, kostüm tarihi ve dans antropolojisi gibi derslerin yer alması halk oyunlarının hem performatif hem akademik boyutunu güçlendirmiştir (Kaeppler, 2001: 49-63). Böylece halk oyunları yalnızca bir sahne sanatı değil aynı zamanda kültürel kimlik ve toplumsal hafızanın araştırıldığı çok disiplinli bir akademik alan hâline gelmiştir.

2000’li Yıllar: Disiplinlerarası Yaklaşım ve Küresel Etkileşim

2000’li yıllarda halk oyunları küreselleşmenin yarattığı kültürel etkileşim ve dijital dönüşüm ortamında yeniden tanımlanmıştır. Türkiye’nin UNESCO’nun (2003) Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi’ni imzalaması halk oyunlarının korunması, belgelenmesi ve aktarımı açısından yeni bir akademik statü kazandırmıştır (UNESCO, 2018). Artık halk oyunları yalnızca estetik bir performans değil aynı zamanda kimlik, aidiyet ve kültürel sürdürülebilirlik bağlamında ele alınan bir araştırma konusudur (Smith, 2006: 28-35).

Bu dönemde akademik halk oyunları bölümleri toplumsal cinsiyet, kültürel temsil, dans antropolojisi ve dijital arşivleme gibi temalara yönelmiştir. Ayrıca multimedya teknolojileri, hareket analizi ve koreografi yazımı alanlarında yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmiştir. Günümüzde Türkiye’de on adet üniversitede Türk Halk Oyunları programı lisans eğitimi sürdürmektedir. Bunun yanı sıra bazı üniversitelerde halk oyunları bölümleri kurulmuş olup henüz eğitime başlamamıştır. Bu programlar akademik yayın üretmekte ayrıca ulusal ve uluslararası festivallerde Türkiye’nin kültürel mirasını temsil etmektedir.

KURUMSALLAŞMA ve PEDAGOJİK DÖNÜŞÜM

Türk halk oyunlarının akademikleşme süreci yalnızca tarihsel bir gelişim değil aynı zamanda kurumsal ve pedagojik bir dönüşümdür. Bu dönüşüm halk oyunlarının halkbilimi alanından ayrılarak sanat, eğitim ve sosyal bilimler ekseninde yeni bir akademik kimlik kazanmasıyla belirginleşmiştir. Akademikleşme halk oyunlarını sahneden sınıfa, gelenekten teoriye, sezgisel öğrenmeden metodik öğretime taşıyan çok boyutlu bir süreçtir.

Müfredat Yapısı ve Eğitim Modelleri

Akademik halk oyunları eğitimi zaman içinde iki temel modele dayanmıştır:

(1) Sanat temelli uygulama modeli sahneleme, koreografi, performans estetiği ve teknik beceriler üzerine kuruludur;

(2) Halkbilimi temelli araştırma modeli ise derleme, analiz, alan araştırması, etnografik gözlem ve kültürel bağlam çözümlemesine dayanır (Kaeppler, 2001: 49-63).

Türkiye’deki halk oyunları eğitimi bu iki modeli harmanlayan bir yapıya sahiptir: öğrenciler hem sahnede icracı hem de alanında araştırmacı kimliği kazanır. Eğitim, yalnızca “oyun öğretimi” değil “kültürel okuryazarlık” sürecine dönüşür. Böylece halk oyunları modern eğitim yaklaşımıyla uyumlu hâle gelirken, geleneksel bilgi aktarımını da korur.

Pedagojik Dönüşüm: Ustadan Öğretmene, Öğrenciden Araştırmacıya

Geleneksel halk oyunları kültüründe bilgi aktarımı usta-çırak ilişkisine dayanırken akademik sistemde bu aktarım pedagojik bir yapıya evrilmiştir. Halk oyunları eğitmenleri artık yalnızca “usta” değil aynı zamanda “araştırmacı öğretmen” kimliğini taşır. Bu dönüşüm halk oyunlarının modern öğrenme kuramlarıyla ilişkilendirilmesine zemin hazırlamıştır. Özellikle “yapılandırmacı öğrenme yaklaşımı” halk oyunlarının öğretiminde önemli bir yaklaşımıyla haline gelmiştir.

Pedagojik olarak halk oyunları eğitimi bedensel farkındalık, kültürel kimlik gelişimi ve toplumsal duyarlılık hedefleriyle yapılandırılır. Öğrenciler yalnızca hareket repertuvarını değil bu hareketlerin anlamını ve toplumsal işlevini de öğrenirler. Eğitimde etnografik yöntemlerin, gözlem formlarının ve reflektif analizlerin kullanılması halk oyunlarının bilimsel araştırma boyutunu güçlendirir (Schechner, 2013: 36-44).

Disiplinlerarası Açılım ve Uygulamalı Halkbilim

Halk oyunlarının akademikleşmesiyle birlikte disiplinlerarası etkileşim eğitim modelinin merkezine yerleşmiştir. Bu etkileşim üç düzeyde gerçekleşir:

Sanat disiplinleriyle: Müzikoloji, sahne tasarımı, kostüm, dramaturji ve koreografi,

Sosyal bilimlerle: Antropoloji, sosyoloji, kültürel çalışmalar, toplumsal cinsiyet araştırmaları,

Eğitim bilimleriyle: Öğrenme kuramları, sanat pedagojisi, değerlendirme yöntemleri.

Bu çoklu etkileşim halk oyunlarının akademik yapısını zenginleştirirken “uygulamalı halkbilim” anlayışını da güçlendirir. Bu anlayışa göre halk kültürü yalnızca incelenen bir nesne değil toplumla yeniden paylaşılan bir değerdir (Bauman, 1986: 125-138).

Akademik Yayıncılık, Araştırma ve Dijitalleşme

2000’li yıllardan itibaren halk oyunları alanında bilimsel yayıncılık önemli bir ivme kazanmıştır. Folklor/Edebiyat ve Milli Folklor gibi dergiler halk oyunlarının kültürel, pedagojik ve estetik yönlerini inceleyen araştırmaların yayımlandığı önemli platformlardır.

Günümüzde teknolojinin geldiği noktada Türk halk oyunlarının da teknolojiden faydalanmaması düşünülemez (Eravcı, 2019: 29-36). Bu bağlamda dijital arşivleme projeleri, halk oyunlarının görsel ve işitsel verilerini bilimsel erişime açmıştır. Görüntü analiz sistemleri, hareket yakalama teknolojileri (motion capture) ve sanal sahneleme yazılımları, halk oyunlarının hem eğitim hem de araştırma boyutunda çağdaş araçlar sunmaktadır (UNESCO, 2003).

Akademikleşmenin Sınırlılıkları ve Eleştiriler

Halk oyunlarının akademikleşmesi süreci birçok kazanım sağlamakla birlikte bazı sınırlılıklar da içermektedir. En sık dile getirilen eleştirilerden biri halk oyunlarının sahne estetiği içinde otantik yapısını kaybetme riskiyle ilgilidir (Shay, 2002: 1-22). Akademik sahneleme kimi zaman yerel oyunların doğal formunu dönüştürmekte ve kültürel özgünlüğü zedeleyebilmektedir.

Bir diğer sorun ise halk oyunlarının sosyal işlevinden uzaklaşarak yalnızca “performans sanatı” düzeyinde algılanmasıdır. Bu durum halk oyunlarının yaşayan kültürel sistem olma özelliğini zayıflatabilir. Dolayısıyla akademikleşmenin sağlıklı işlemesi yerel toplumlarla sürekli etkileşim içinde bulunan dinamik bir araştırma–öğretim modeliyle mümkündür.

Akademik Pedagojinin Toplumsal Etkisi

Halk oyunları eğitiminin akademik düzleme taşınması kültürel farkındalığı artırmış ve genç kuşakların yerel değerlere olan ilgisini canlandırmıştır. Halk oyunları bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler sadece dans teknikleri değil; kimlik, aidiyet ve kültürel çeşitlilik gibi kavramlarla da tanışır. Böylece halk oyunları hem sanatsal hem de sosyokültürel bir dönüşüm aracına dönüşür.

Bu pedagojik dönüşüm, UNESCO’nun kültürel sürdürülebilirlik ilkeleriyle de örtüşür. Halk oyunları akademik kurumlarda hem sanat eğitimi hem de kültürel bilinç yaratma işlevi görür (UNESCO, 2003).

Uluslararası Perspektif: Dünya Üniversitelerinde Halk Dansı Eğitimi

Bu çalışmada karşılaştırmalı model olarak özellikle Doğu Avrupa ve Latin Amerika’nın seçilmesinin temel nedeni, her iki bölgenin de halk danslarını ulusal kimlik inşasının merkezî bir bileşeni olarak ele alan güçlü kültürel-politik geleneğe sahip olmasıdır. Balkan ülkelerinde etnokoreoloji 20. yüzyılın ortalarından itibaren kurumsallaşmış; üniversitelerde halk danslarının bilimsel yönetime dayalı olarak incelendiği programlar ortaya çıkmıştır. Latin Amerika’da ise halk dansları sömürgecilik sonrası kimlik politikalarının ve kültürel direniş hareketlerinin temel temsil alanlarından biri haline gelmiştir. Türkiye’deki halk oyunlarının ulus inşası, modernleşme ve kültürel temsil süreçleriyle gösterdiği yapısal benzerlikler nedeniyle bu iki bölge, karşılaştırmalı analiz için Batı Avrupa’ya kıyasla daha uygun bir karşılaştırma çerçevesi sunmaktadır.

Halk danslarının akademik bir disiplin olarak ele alınması yalnızca Türkiye’ye özgü bir olgu değildir. Dünya genelinde birçok üniversite yerel ve ulusal dansların kültürel miras, kimlik politikaları ve sanatsal eğitim bağlamında öğretilmesini hedefleyen bölümler açmıştır. Bu programlar dansın sadece estetik bir gösteri değil aynı zamanda antropolojik, sosyolojik ve tarihsel bir araştırma alanı olduğunu vurgular.

Avrupa’da halk dansları eğitimi özellikle Balkan ülkelerinde kurumsallaşmıştır. Sırbistan’daki Belgrad Sanat Üniversitesi (University of Arts in Belgrade), Bulgaristan’daki National Academy of Music, Dance and Fine Arts (Plovdiv), Romanya’daki National University of Arts Bucharest, Yunanistan’daki University of Macedonia (Thessaloniki), Kuzey Makedonya’daki Ss. Cyril and Methodius University, Polonya’daki Fryderyk Chopin University of Music, Moldova’daki Academy of Music, Theatre and Fine Arts (Chisinau), Ukrayna’daki Kyiv National University of Culture and Arts, Litvanya’daki Lithuanian Academy of Music and Theatre, ve Hırvatistan’daki University of Zagreb, Academy of Dramatic Art, halk danslarını hem performans hem de etnokoreolojik araştırma alanı olarak ele alan öncü kurumlardır. Bu kurumlarda halk dansı, “National Dance”, “Ethnochoreology” veya “Traditional Dance Studies” adıyla lisans ve lisansüstü düzeyde öğretilmektedir.

Bu programlarda müfredatlar genellikle üç temel eksen üzerine kuruludur:

Kültürel Kimlik ve Folklor Kuramı: Dansın ulusal kimlik ve kültürel temsil boyutlarını ele alır.

Teknik Uygulama ve Koreografi: Geleneksel figürlerin modern sahneleme teknikleriyle bütünleştirilmesini sağlar.

Etnokoreolojik Araştırma Yöntemleri: Halk danslarının alan araştırması, belgeleme, görsel analiz ve performans etnografisi yöntemleriyle incelenmesini içerir.

Avrupa'daki bu kurumlar dansın sadece sahne sanatı olarak değil kültürel kimlik, tarih ve toplum ilişkisi içinde ele alınmasını sağlamıştır. Özellikle Belgrad Üniversitesi Etnokoreoloji Bölümü halk danslarının bilimsel analizine öncülük eden en eski programlardan biridir. Romanya'daki National University of Arts ise Balkan danslarının sahneleme estetiğini modern tiyatro teknikleriyle bütünleştiren çok disiplinli bir model geliştirmiştir.

Latin Amerika'da ise halk dansları eğitimi ulusal kimlik ve sömürge sonrası kültürel direniş ekseninde şekillenmiştir. Meksika Ulusal Sanat Üniversitesi (UNAM), Kolombiya Ulusal Üniversitesi, Brezilya'daki Universidade Federal da Bahia, ve Peru'daki Pontificia Universidad Católica del Perú, halk danslarını kültürel kimlik, toplumsal hafıza ve beden politikaları bağlamında ele alan programlara sahiptir. Bu kurumlar yerli ve Afro-Latin kökenli dans geleneklerini akademik bağlama taşıyarak kültürel çeşitliliğin korunmasına katkı sağlar.

Örneđin Meksika'da "Licenciatura en Danza Folklórica Mexicana" programı, bölgesel dansların koreografik, müzikal ve tarihsel boyutlarını bütünleştirir. Kolombiya'da "Programa de Danza y Folclor Colombiano", halk danslarını kültürel kimliğin yeniden üretimi açısından ele alırken, Brezilya'da "Curso de Dança Popular Brasileira", Afrika kökenli ritüel dansların sahne estetiğiyle ilişkilendirilmesine odaklanır.

Bu uluslararası örnekler halk danslarının akademikleşme sürecinin evrensel bir eğilim kazandığını göstermektedir. Dans, artık yalnızca kültürel bir aktarım biçimi değil; disiplinlerarası bir araştırma, sanat ve kimlik üretim alanı olarak konumlanmaktadır. Türkiye'deki halk oyunları eğitiminin uluslararası programlarla benzer biçimde gelişmesi ülkenin kültürel diplomasi kapasitesini de güçlendirmekte; Türk halk oyunlarının küresel akademik dolaşımda etkin bir konuma ulaşmasını sağlamaktadır.

PERFORMANS, TEMSİL ve KİMLİK TARTIşMALARI

Türk halk oyunlarının üniversite bağlamında ele alınmaya başlanması sadece dansın kimler tarafından ve nasıl öğretilceğini değiştirmemiş aynı zamanda dansın neyi temsil ettiği, kimin kültürünü sahneye taşıdığı ve hangi estetik ölçütlerle sergilendiği sorularını da gündeme getirmiştir. Bu nedenle halk oyunları bugün yalnızca toplumsal ritüellerin sahnelenmesi değil kültürel kimliğin yeniden kurulduğu, bazen ulusal söylemin yeniden üretildiği, bazen de eleştirildiği bir performans alanıdır. Bu dönüşüm, performans çalışmaları (Schechner), kültürel temsil kuramı (Hall) ve kimlik politikalarına dair yaklaşımlarla doğrudan ilişkilidir (Schechner, 2013: 36-44; Hall, 1997: 13-20).

Otantiklik ve Temsil Sorunu

Halk oyunlarının akademik ve sahne merkezli ortamlara taşınması "otantik olan" ile "sahne için düzenlenen" arasındaki sınırı bulanıklaştırmıştır. "Yüz yıldan fazla bir süredir sahnelenen Türk halk oyunları bu süreç içinde gerçekleştirilen farklı uygulamalardan gerek müzik gerek oyun figürleri gerekse giyim-kuşam bağlamında etkilenmiştir" (Eravcı, 2023). Köy ya da tören bağlamında icra edilen oyunlar, üniversite sahnesinde koreografik düzenlemeye, sahne ışığına ve kostüm standardına uyarlanmakta; bu da oyunun doğal bağlamını kısmen

dönüştürmektedir (Shay, 2002: 1-22). Kaeppler'in (2001) belirttiği gibi dans kültürel bağlamından koparıldığında bir "gösteri nesnesi"ne dönüşür. Bu durum yerel toplulukların üretimi olan oyunların akademik temsil içinde farklı bir estetik dile kavuşmasına yol açar. Öte yandan bu yeniden sahneleme halk oyunlarını ulusal ve uluslararası platformlara taşıyarak görünürlüğünü artırır. Dolayısıyla akademikleşme aynı anda hem koruma hem de yeniden inşa sürecidir; tartışma da zaten bu iki yön arasındaki dengeyi nasıl kurulacağı üzerinde yoğunlaşmaktadır.

Ulusal Kimlik ve Folklor Politikaları

Cumhuriyet döneminden bu yana halk oyunları "ulusun sahnede temsili"nin en elverişli araçlarından biri olarak değerlendirilmiştir. Halkevleri döneminde başlayan ulusal folklor inşası üniversiteye taşındığında daha sistemli ve kaynaklı bir nitelik kazanmış; dersler, arşivler ve akademik yayınlar yoluyla halk oyunları "bilimsel temsile" konu edilmiştir. Bourdieu'nün (1990) kültürel sermaye kavramı bu noktada açıklayıcıdır: Üniversite, halkın ürettiği kültürel unsuru yeniden kodlayarak ona akademik bir değer atfeder; böylece halk oyunları, yalnızca "yerel eğlence" değil, "taşınması gereken millî kültür" statüsüne yükselir. Bu çift yönlü yapı içinde halk oyunları hem kültürel mirasın korunmasına hizmet eder hem de modern ulus kimliğinin güncel formlarla ifade edilmesine imkân tanır (Shay, 2002: 1-22).

Toplumsal Cinsiyet ve Bedensel Temsiller

Geleneksel bağlamda pek çok Türk halk oyunu kadın-erkek ayrımıyla icra edilmekte, hareket genişliği, jestler, tempo ve sahadaki konumlanma cinsiyete göre değişmektedir (Eroğlu, 2017: 67-78). Üniversite sahnesi ise bu yerleşik cinsiyet kodlarını çözümlemek ve yeniden kurmak için elverişli bir zemin sunar. Akademik koreografilerde kimi zaman yalnızca erkeklerin oynadığı oyunlara kadınlar da dâhil edilmekte, kimi zaman da kadın oyunları farklı beden tipleriyle sahnelenerek toplumsal cinsiyet rolleri görünür kılınmaktadır. Böylece halk oyunları yalnızca geçmişteki toplumsal örgütlenmeyi yansıtan bir araç olmaktan çıkarak güncel eşitlik ve katılım tartışmalarının da sahnesi hâline gelir. Hall'un (1997) belirttiği gibi temsil, kimliğin aynen aktarılması değil yeniden üretilmesidir; halk oyunlarında cinsiyetin yeniden sahnelenmesi de tam olarak bunu gösterir.

Sahneleme Estetiği ve Modernleşme Dinamikleri

Üniversite ve konservatuvar ortamları halk oyunlarının sahneleniş biçimini profesyonel tiyatro ve çağdaş dans pratiklerine yaklaştırmıştır. Işık tasarımı, sahne düzeni, dramatik geçişler, karma koreografiler ve tematik gösteriler, halk oyunlarının sunumuna estetik bir derinlik katmıştır. Ancak bu estetikleştirme süreci bazı araştırmacılar tarafından "akademik vitrin" eleştirisiyle karşılanmıştır: Geleneksel hareket kalıpları sahne için "parlatılırken" oyunun yerel bağlamı silikleşebilmektedir (Shay, 2002: 1-22). Buna karşın bu gerilim tamamen olumsuz değildir çünkü tam da bu gerilim alanında yaratıcı halk dansı koreografileri ortaya çıkmakta ve böylece oyunlar hem geleneğe referans veren hem de çağdaş sanat diline hitap eden bir biçim kazanmaktadır. Bu nedenle sahne estetiği ile kültürel otantikliğin bir arada yürütülmesi akademik halk oyunu gösterilerinin temel etik meselesi hâline gelmiştir.

Akademik Performansın Yeni Yaklaşımları

21. yúzyılda performans yalnızca fiziksel sahnede gerçekleşen bir eylem olmaktan çıkıp dijital ortama taşınmıştır. Halk oyunları da bu süreçten etkilenmiş; niversiteler arası çevrim içi gösteriler, dijital arşivler, video temelli hareket analizleri ve sanal koreografi denemeleri yaygınlaşmıştır. Bu yeni ortamda dans UNESCO’nun da vurguladığı biçimiyle “yaşayan/kesintisiz miras” olarak belgelenmekte; böylece hem korunmakta hem de yeniden retilabilmektedir (UNESCO, 2003). Akademik bölümlerin uluslararası festivallerde yer alması, çevrim içi sempozyumlara katılması ve ortak projeler yürütmesi, halk oyunlarının küresel akademik dolaşımını güçlendirmekte; böylece Türkiye’nin kültürel diplomasi araçları da çeşitlenmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Türk halk oyunlarının akademikleşmesi geleneksel bir kültürel pratiğin bilimsel bir alana dönüşümünü simgeleyen çok katmanlı bir süreçtir. Bu dönüşüm yalnızca dans ve performans sanatlarını değil; aynı zamanda Türkiye’nin modernleşme, ulus inşası ve kültürel kimlik politikalarını da yansıtmaktadır. Usta–ırak geleneğine dayanan halk oyunları, günümüzde niversite ortamında sistematik biçimde öğretilen, araştırılan ve temsil edilen bir disiplin haline gelmiştir.

Akademikleşme süreci üç temel eksende ilerlemiştir:

1. Tarihsel ve kurumsal yapılanma,
2. Pedagojik ve yöntemsel dönüşüm,
3. Kültürel temsil ve kimlik inşası.

Akademikleşmenin Kazanımları

Halk oyunlarının akademik temsili, Türkiye’nin kültürel miras politikaları açısından çok yönlü ve kalıcı kazanımlar ortaya koymuştur. Öncelikle kültürel koruma boyutunda, sistematik derleme çalışmaları, dijital arşivleme ve belgelemeyle halk oyunları, somut olmayan kültürel mirasın sürdürülebilirliği kapsamında güvence altına alınmıştır (UNESCO, 2003). Bu süreç, yerel dans formlarının unutulmasını önleyerek kültürel sürekliliğin sağlanmasına önemli katkılar sunmuştur. İkinci olarak, bilimsel meşruiyet açısından, halk oyunları performans çalışmaları, dans antropolojisi ve kültürel çalışmalar gibi disiplinlerle keşişen akademik bir araştırma alanına dönüşmüş, böylece bilimsel saygınlık ve metodolojik derinlik kazanmıştır (Schechner, 2013: 36-44; Kaeppler, 2001: 49-63). Bu dönüşüm, halk oyunlarını yalnızca estetik bir performans değil, aynı zamanda kültürel kimlik, temsil ve toplumsal hafıza bağlamında incelenen bir bilgi alanı haline getirmiştir. nc olarak, pedagojik yenilik yönüyle, akademik halk oyunları eğitimi kültürel aktarımı ağdaş öğrenme kuramlarıyla birleştirerek yaratıcı, analitik ve reflektif bir eğitim modeli geliştirmiştir. Böylelikle ğrenciler hem uygulama becerilerini hem de kültürel çözümlleme yetkinliklerini birlikte geliştirme olanağı bulmuştur. Son olarak, uluslararası görünürlük bakımından, niversite temsilleri, festivaller ve akademik sempozyumlar aracılığıyla Türk halk oyunları uluslararası akademik dolaşım içinde yer edinmiş, Türkiye’nin kültürel diplomasi gücünü pekiştirmiştir. Bu süreç, hem Türkiye’nin kültürel mirasının küresel tanınırlığını artırmış hem de halk oyunlarını uluslararası dans ve performans araştırmaları ağlarının etkin bir bileşeni haline getirmiştir.

Akademikleşmenin Sınırlılıkları

Bu akademikleşme süreci önemli kazanımlar sağlamakla birlikte, bazı yapısal sorunları da beraberinde getirmiştir. Öncelikle, otantiklik sorunu, sahne estetiğine uyum sağlamak amacıyla yapılan düzenlemelerin halk oyunlarının yerel bağlamdaki doğallığını ve kendiliğindenliğini zayıflatma riskini taşımaktadır. Halk danslarının toplumsal yaşam içindeki işlevlerinden kopararak sahneye taşınması, kültürel anlam katmanlarının yüzeyselleşmesine neden olabilmektedir. Diğer yandan, homojenleşme eğilimi, akademik standartların gerektirdiği ölçünlü formlar aracılığıyla bölgesel çeşitliliğin özgün karakterini gölgeleyebilmekte ve farklı yörelere özgü ritmik, figüratif ya da kostümsel zenginliğin azalmasına yol açmaktadır. Bununla bağlantılı olarak, kuram ve uygulama dengesizliği de dikkate değer bir sorundur. Teorik bilgi üretimi ile sahne pratiği arasında yeterli eşgüdüm kurulamadığında, halk oyunları eğitimi bütüncül bir yapıya kavuşamamakta, öğrenciler sahne yetkinliği ile kültürel derinlik arasında denge kurmakta zorlanmaktadır. Ayrıca, kültürel kopuş tehlikesi, halk oyunlarının yerel topluluklardan uzaklaşarak yalnızca akademik çevrelerde yeniden üretilmesiyle birlikte toplumsal etkileşimin zayıflamasına ve geleneksel bilgi taşıyıcılarının süreç dışında kalmasına yol açabilmektedir. Bu sınırlılıkların aşılabilmesi, katılımcı, yerel temelli ve uygulamalı halkbilim anlayışının akademik eğitime entegre edilmesiyle mümkün olacaktır. Böylece halk oyunları eğitimi yerel kültürel özgünlüğü korurken akademik üretimi daha kapsayıcı, sahaya duyarlı ve sürdürülebilir bir temele oturtabilir.

Geleceğe Yönelik Öneriler

Disiplinlerarası entegrasyon, halk oyunları eğitiminin sürdürülebilir gelişimi için temel bir gerekliliktir. Bu bağlamda, halk oyunları eğitimi müzik, sahne tasarımı, antropoloji, eğitim bilimleri, medya çalışmaları ve dijital teknolojilerle daha güçlü bağlar kurarak hem sanatsal hem bilimsel üretim kapasitesini genişletmelidir. Böyle bir bütünleşme, halk oyunlarının yalnızca performatif yönünü değil, kültürel, toplumsal ve pedagojik boyutlarını da daha derinlikli bir biçimde ele almayı mümkün kılar. Bununla birlikte, yerel iş birliği modelleri halk oyunlarının yaşayan kültür doğasının korunması açısından büyük önem taşımaktadır. Üniversiteler, yerel topluluklarla ortak projeler geliştirerek geleneksel bilgi taşıyıcılarını eğitim süreçlerine aktif biçimde dâhil etmeli ve halk oyunlarını toplum temelli bir kültürel diyalog alanına dönüştürmelidir. Dijital çağın sunduğu olanaklardan yararlanarak görsel-işitsel verilerin ulusal dijital arşivlerde açık erişimli hale getirilmesi hem akademisyenler hem de uygulayıcı topluluklar için bilgiye ulaşımı kolaylaştıracak ve kültürel mirasın korunmasına katkı sağlayacaktır. Uluslararası iş birliği de bu sürecin bir diğer önemli boyutudur. Türkiye'deki halk oyunları bölümleri, dans antropolojisi, etnokoreoloji ve performans çalışmaları alanlarında faaliyet gösteren yabancı kurumlarla ortak araştırma ağları kurarak bilgi paylaşımını ve akademik görünürlüğü artırmalıdır. Bununla birlikte, akademik sahnelemede otantiklik ile estetik arasındaki dengenin korunması, yerel bağlamların kültürel anlamlarının kaybolmaması açısından kritik öneme sahiptir. Toplumsal cinsiyet eşitliği, farklı kimliklerin temsili ve erişilebilirlik ilkeleri de halk oyunları eğitiminin kapsayıcı yapısının güçlendirilmesinde belirleyici olmalıdır. Son olarak, halk oyunları eğitimi eleştirel pedagoji ilkeleri doğrultusunda yeniden düşünülmeli; kültürel temsil, kimlik ve güç ilişkileri bağlamında eleştirel sanat sosyolojisi perspektifleriyle desteklenmelidir. Böylelikle halk oyunları kültürel kimliğin sürekliliğini sağlarken çağdaş düşünsel üretime katkı sunan dinamik bir akademik alan olarak da konumunu güçlendirecektir.

Sonuç olarak Türk halk oyunlarının akademikleşmesi geleneksel kültürel mirasın korunması ile modern sanat eğitiminin bütünleştiği özgün bir model yaratmıştır. Bu model halk oyunlarını geçmişe ait bir ritüel olmaktan çıkarıp geleceğe yön veren bir kültürel, sanatsal ve bilimsel alan haline getirmiştir. Akademik ortamda yrtlen halk oyunu alışmaları Türkiye’nin kültürel çeşitliliğini görünür kılarken bu miras  uluslararası düzeyde temsil etme potansiyelini de artırmaktadır.

Bugün halk oyunları bilimsel disiplin, sanatsal ifade ve kültürel hafıza boyutlarını aynı anda taşıyan benzersiz bir akademik alan olarak varlığını sürdürmektedir. Bu alanın sürdürülebilirliği disiplinlerarası araştırma, yerel katılım, dijital dönüşüm ve eleştirel pedagojinin birlikte geliştirilmesine bağlıdır. Böylelikle Türk halk oyunları hem bilimsel hem de kültürel düzlemde “yaşayan miras” niteliğini koruyarak, gelenekten bilime uzanan köprüyü geleceğe taşıyacaktır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Bauman, R. (1986). *Story, performance, and event: Contextual studies of oral narrative*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Boratav, P. N. (1973). *100 soruda Türk folkloru*. İstanbul: Gerek Yayınları.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Desmond, J. (Ed.). (1997). *Meaning in motion: New cultural studies of dance*. Durham, NC: Duke University Press.
- Eravcı, A. (2019). Türk halk oyunlarının sahnelenmesi üzerine özgün bir yazılım alışması. *II. Uluslararası Müzik ve Dans (MDA) Kongresi*, 29-36, Diyarbakır.
- Eravcı, A. (2023). *Türk halk oyunlarında sahneleme*. Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Eroğlu, T. (2017). Türkiye’deki halk oyunlarının temel özellikler, tür ve dağılım bakımından incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(42), 67-78.
- Foster, S. L. (2010). *Choreographing empathy: Kinesthesia in performance*. London, England: Routledge.
- Gazimihal, M. D. (1928). *Anadolu Türküleri ve Oyunları zerine Bir Deneme*. İstanbul: Maarif Matbaası.
- Gazimihal, M. D. (1930). *Musiki Oyunları*. Ankara: Ankara Halkevi Yayınları.
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London, England: Sage Publications.
- Kaeppler, A. L. (2001). Dance and the concept of style. *Yearbook for Traditional Music*, 33, 49–63.
- Kirshenblatt-Gimblett, B. (1998). *Destination culture: Tourism, museums, and heritage*. Berkeley, CA: University of California Press.

- Kurtişoğlu, B., Eravcı, S., & Aksoy, B. (2021). Kültürel melezlik ve dans: Trakya roman danslarının örnekleme. *VII. Uluslararası Müzik ve Dans Kongresi Bildiriler Kitabı* (ss. 102–108). İzmir, Türkiye.
- Öztürkmen, A. (1998). *Türkiye’de folklor ve milliyetçilik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Saygun, A. A. (1936). *Türkiye’nin halk musikisi*. Ankara: Ankara Halkevi Yayınları.
- Schechner, R. (2013). *Performance studies: An introduction* (3rd ed.). London, England: Routledge.
- Shay, A. (2002). *Choreographic politics: State folk dance companies, representation and power*. Hanover, NH & London, England: Wesleyan University Press.
- Smith, L. (2006). *Uses of heritage*. London, England: Routledge.
- Turner, V. W. (1974). *Dramas, fields, and metaphors: Symbolic action in human society*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Turner, V. W. (1982). *From ritual to theatre: The human seriousness of play*. New York, NY: Performing Arts Journal Publications.
- UNESCO. (2003). *Convention for the safeguarding of the intangible cultural heritage*. Paris, France: UNESCO Publishing.
- UNESCO. (2018). *Living heritage: Safeguarding intangible cultural heritage and sustainable development*. Paris, France: UNESCO Publishing.